

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

บริโภคนิยมกับสังคมไทยในมุมมองประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ

พ.ศ. 2500 – 2560

Consumerism in Thai Society in the aspect of Economic

History Between B.C. 1957 – 2017

โดย

ปิยดา สมบัติวัฒนา

ธันวาคม 2562

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

บริโภคนิยมกับสังคมไทยในมุมมองประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ

พ.ศ. 2500 – 2560

Consumerism in Thai Society in the aspect of Economic
History Between B.C. 1957 – 2017

ปิยดา สมบัติวัฒนา

โครงการวิจัยแบบกำหนดหัวข้อ เรื่อง “ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและ
สังคมของไทยในปริทรรศน์ประวัติศาสตร์”

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทคัดย่อ

พฤติกรรมการบริโภคของคนไทยในอดีตนับแต่ยุคกรุงศรีอยุธยาจนถึงยุครัตนโกสินทร์เป็นไปอย่างเรียบง่าย การเปลี่ยนแปลงการบริโภคเกิดขึ้นเมื่อสยามเปิดประเทศหลังสนธิสัญญาเบาว์ริง พ.ศ. 2398 แต่ก็ยังคงเป็นการเปลี่ยนแปลงในวงแคบเฉพาะกลุ่มชนชั้นนำทางสังคม การเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวางและรวดเร็วกลับเกิดขึ้นหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จากการที่รัฐเข้ามาปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิตให้แปรเปลี่ยนไปตามนโยบายและวิสัยทัศน์ของผู้นำแต่ละยุคสมัย จากนั้นจึงเกิดการผันแปรพฤติกรรมการบริโภคในสังคมไทยจนปรากฏในเอกสารหลักฐานทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรกในอีกไม่กี่ปีต่อมาว่า ทัศนคติบริโภคนิยมเข้าครอบงำสังคมไทย จวบจนปัจจุบัน

Abstract

From the ages of Ayutthaya Kingdom to the early Rattankosin era, Thais' consumption behavior was relatively simplistic. The Kingdom saw its first major change in consumption after Siam had signed the Bowring Treaty which liberalized foreign trade. Nevertheless, the change was only experienced among a small circle of elites. A widespread and sudden change only occurred after the Siamese revolution of 1932. Government's policies based on leaders' vision was consistently enforced. Both formal and informal evidences for a few decades after the first National Social and Economic Development Plan was launched indicate consumerism has since predominated Thai society until present time.

คำนำ

งานวิจัยเรื่อง “บริโศคนิยมกับสังคมไทยในมุมมองประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ พ.ศ. 2500 – 2560” เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยแบบกำหนดหัวข้อ เรื่อง “ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของไทยในปริทรรศน์ประวัติศาสตร์” ซึ่งสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ให้การสนับสนุน โดยมี ดร.วินัย พงศ์ศรีเพียร เมธีวิจัยอาวุโส สกว. เป็นหัวหน้าโครงการ โดยมุ่งหมายที่จะศึกษาพัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในประเด็นต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน งานวิจัยนี้มุ่งหมายอธิบายการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรการบริโศคของคนไทย ที่ส่งผลทางเศรษฐกิจและสังคมของไทยอย่างกว้างขวาง

งานวิจัยเรื่องนี้เกิดขึ้นได้ด้วยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ดร.วินัย พงศ์ศรีเพียร หัวหน้าโครงการวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิจัยร่วมโครงการที่ได้ให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย จนทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้

ปิยดา สมบัติวัฒนา